نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
سال چهارم، شماره چهارم، زمستان ۹۹، صفحات ۳۸۹ تا ۳۹۰

خلاصه سیاستی

راهکارهای میان‌مدت و بلندمدت ارتقای امنیت غذا و تغذیه (بهمن ۱۳۹۹)*

چکیده

تأمین امنیت غذا و تغذیه آحاد جامعه در قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام، ابلاغی مقام معظم رهبری در زمینه‌های «سلامت»، «اقتصادمقاومتی»، «بخش کشاورزی» و «اصلاح الگوی مصرف»، تأکید شده است. در این خلاصه سیاستی راهکارهای میان‌مدت و بلندمدت ارتقای امنیت غذا و تغذیه در زمینه‌های مدیریتی، حمایتی، آموزشی و پژوهشی، ترویجی و نظارتی ارائه می‌گردد.

کلید واژه‌ها: امنیت غذایی، برنامه‌ریزی راهبردی، علوم تغذیه

مقدمه

تأمین پایدار غذا برای فرد، خانواده و جامعه از وظایف اصلی حاکمیت است که با مشارکت مردم تحقق می‌پذیرد. این حق مهم در بحران‌ها می‌تواند برای گروهی از مردم با اختلال مواجه شود. تأمین امنیت غذا و تغذیه آحاد جامعه در قانون اساسی (اصول ۳ و ۴۳) و سیاست‌های کلی نظام، ابلاغی مقام معظم رهبری در زمینه‌های «سلامت»، «اقتصاد مقاومتی»، «بخش کشاورزی» و «اصلاح الگوی مصرف» تأکید شده است. تحقق امنیت غذایی هنگامی‌است که همه مردم در تمام زمان‌ها از غذای کافی، سالم، مغذی و مطلوب ، بهره‌مند باشند و نیازهای رژیم تغذیه‌ای، سازگار با ترجیحات آنان، برای یک زندگی سالم و مولد فراهم شود.

راهبردها

مدیریتی

- بازنگری و اصلاح قوانین و همچنین سیاست‌های حمایتی و تجاری محصولات کشاورزی و مواد غذایی؛
- اصلاح مصوبه سی‌وپنجمین جلسه شورای هماهنگی اقتصادی سران سه قوه و تمرکز مجدد مسئولیت زنجیره تولید محصولات کشاورزی و غذا در این وزارتخانه؛
- فعال‌سازی شورای عالی سلامت و امنیت غذایی کشور، با تأکید بر موارد زیر:
  - تقویت دبیرخانه شورا و تشکیل و تقویت دبیرخانه‌های سلامت و امنیت غذایی در سازمان‌های ذی‌ربط؛
  - افزایش همکاری بین‌بخشی؛
  - فعال‌سازی کمیسیون‌های تخصصی ذیل دبیرخانه برای طراحی و پیشنهاد سیاست‌ها؛
  - تأمین منابع مالی مصوبات شورا و تخصیص آن به سازمان‌های ذی‌ربط از سوی سازمان برنامه و بودجه؛
  - رصد و پایش مصوبات؛
- اصلاح الگوی تولید، توزیع و مصرف محصولات کشاورزی و مواد غذایی، در جهت تأمین رژیم غذایی پایدار[1]؛
- استفاده از رویکرد آمایش سرزمینی در سیاست‌گذاری تولید و فرآوری محصولات کشاورزی، با توجه به ظرفیت‌های منطقه‌ای؛
- بهره‌برداری از سند مدیریت منابع آب در تولید محصولات کشاورزی، با رویکرد کمترین میزان مصرف آب، بهره‌وری بالاتر؛
- استفاده از کشت‌های جایگزین و اقتصادی‌تر، با توجه به شرایط اقلیمی کشور و احتمال خشکسالی؛
- مدیریت تأمین و اشتغال‌زایی بومی، کاهش مصرف آب، سموم و آفت‌کش‌ها و جلوگیری از فرسایش و تخریب منابع خاک؛
- مدیریت مصرف سموم و آفت‌کش‌ها به منظور کاهش سموم و آلایندگی و تجمع آن‌ها در محصولات کشاورزی و دامی، با به‌کارگیری و توسعه روش‌های تلفیقی و بیولوژی؛
- ممنوعیت کشت، واردات و استفاده از فراورده‌های تراریخته و هر نوع فراورده غذایی و دامی که سلامت آن‌ها طبق شواهد معتبر علمی به اثبات نرسیده است؛

حمایتی

حمایت از کشاورزان، تولیدکنندگان منابع غذایی، و دانش‌آموختگان مدارس کشاورزی، از طرق:

- تخصیص و تسهیل یارانه به نهادهای تولید، با نظارت مستقیم سازمان‌های ذی‌ربط؛

* این سند محصول مذاکرات علمی انجام شده در فرهنگستان علوم پزشکی است که توسط هیئت رییسه جمع‌بندی و در معاونت علمی تنظیم شده است.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]

- کنترل و کاهش قیمت تمام شده محصولات؛
- خرید تضمینی محصولات بر اساس قیمت تمام شده؛
- حذف واسطه‌ها به شیوه‌های مختلف، از جمله بـه‌کـارگیری و تقویـت تعاونی‌های تولید و مصرف؛
- آموزش و حمایت کشاورزان در استفاده از روش‌های آبیاری نـوین بـا هدف صرفه‌جویی در مصرف آب و خاک در کشاورزی
- کارآفرینی و اشتغال‌زایی برای دانش‌آموختگان؛
- بهره‌برداری و توسعه صنایع تبدیلی خرد و کلان، در کنار منابع تولید دامی و کشاورزی، با رویکرد اشتغال‌زایی؛

آموزشی و پژوهشی

- اصلاح و ارتقای برنامه‌های آموزشی رسمی در مدارس و دانشگاه‌ها؛
- توسعه و ارتقای آموزش عمومی از طریق رسانه‌های جمعی؛
- ارتقای برنامه‌های آموزش حرفه‌ای و مهارت‌افزایی؛
- آموزش‌هـای ضـروری بـه دسـت‌انـدرکاران توزیـع، تولیـد و مصـرف محصولات کشاورزی، از مزرعه تا سفره؛
- حمایت و تقویت پژوهش‌های جامعه‌محـور، بـرای طراحـی و آزمـون مداخلات مناسب در ارتقای امنیت غذا و تغذیه؛

ترویجی

- توسعه کشاورزی گلخانه‌ای به منظور دسترسی بیشتر به محصـولات، در اقصی نقاط کشور، با کاهش هزینه‌های حمل و نقل؛

نظارتی

- نظارت دقیق و کنترل استفاده از مواد آسیب‌رسان سلامت و اقـدامات سودجویانه، در پرورش دام و طیور؛
- افزایش نظارت و کنترل ایمنی محصولات و فراورده‌هـای غـذایی و محصولات کشاورزی از تولید، نگهداری، توزیع تا مصرف؛
- نظارت دقیق بر تولید و کنترل واردات سموم دفع آفات نباتات، توزیع و مصرف آن‌ها؛
- کنترل قاچاق مواد غذایی؛
- پیگیری کدهای رهگیری اراضی کشاورزی؛

Policy Brief

Medium and Long Term Strategies for Improving Food Security and Nutrition*

Abstract

Ensuring food security and nutrition for society is emphasized in the general health policies which were ordered by the Supreme Leader in the field of “health”, “resistance economy”, “agriculture” and “reform of consumption pattern”. In this policy summary, medium and long-term strategies for improving food security and nutrition in the issues of management, supportive, education and research, extension and supervision are presented.

Keywords: Food Security, Nutritional Sciences, Strategic Planning

* The backbone of this document is scientific discussion in Academy of Medical Sciences. The conclusion is made by the Board of Directors and the Vice President of Academy sets it.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]